

4

Problém plynulé komunikace při práci v zahraničí tkví v tom, že nemáte dostatečnou slovní zásobu z daného oboru. Než si ji osvojíte, chvíli to trvá. A ta chvíle vám připadá nekonečná. Nekonečně hrozná.

Třetí pracovní den přišla konečně krize. Skončil víkend, během kterého jsem nestihla to, co jsem si předsevzala, a přede mnou jen vidina pětidenního maratónu na oddělení.

Sestřičky mi přišly poněkud odměřené. Nabyly podle mě dojmu, že jim perfektně rozumím a usoudily nejspíš, že když na jejich polohlasné zadrmmolení jen mlčky koukám, jistojistě cíleně odmítám spolupracovat.

Do práce konečně dorazila mladá kolegyně Mina. Sice se na mě vřele usmála, ale tím její dobrá nálada vyhasla. Ještě pořád bojovala se zánětem dutin a evidentně jí nebylo dvakrát dobře, přesto byla povolána z nemocenské na pomoc s přeplněným oddělením. Mlčky se zarputile prokousávala všemi papíry a já u ní jen přitrouble stála, nejistá, jak mám efektivně pomoci. V dokumentaci

opět přibýlo zkratek, které mi vůbec nic neříkaly. Zoufale jsem toužila po chvíli, kdy by si se mnou někdo sedl a všechno mi vysvětlil. Bylo mi ale jasné, že v téhle personální a časové krizi nemám nárok. Obešla jsem teda aspoň děti, které jsem znala a které znaly mě. Trpělivě plnily moje příkazy koktané v holých větách a moje gramatické přešlapy nijak nekomentovaly.

Základní vyšetřovací fráze už zvládám na první dobrou. Nicméně pokaždé se objeví něco, co mě ubezpečí o mé mizerné jazykové výbavě. Holčičce s purpurou přibyl nový velký flek na kůži. Potřebovala jsem ho změřit. Stála jsem chvíli bezradně uprostřed pobíhajícího personálu a snažila se někoho odchytnout. Nakonec jsem zastavila jednu ze sestřiček. Potřebovala bych metr, chtěla jsem říct. Jenže jsem si uvědomila, že nevím, jak se ten metr německy řekne. Opakovala jsem dokolečka frázi „potřebuju... potřebuju... chtěla bych...“, sestra zmražená uprostřed pohybu, oči bezděky v sloup, chtěla užuž běžet dál a já se prostě nebyla schopná vymáčknout. Tohle totiž definuje ten problém s řečí – výplň, gramatiku, skladbu vět, to zvládáte. Ale jednotlivá slovíčka z oboru se prostě učíte postupně. Točila jsem rukou na pomoc, ukazovala na holčičku, hledala slova jinou větou a zamotávala se čím dál víc. „Změřit, potřebuju něco změřit!“ přišla mi konečně správná slova na jazyk. Sestra protočila oči, zařadila rychlost. „... metr je vzadu ve vyšetřovací místnosti,“ houkla směrem ke mně a zmizela. Ježíšimarijá, to je mi teda pomoc. To je, jako by mi řekla, hledej tady na oddělení. Vyšetřovací místnost je přečpaná krabičkami, šuplíky, nádobami, policemi a skříněmi. Tam strávím mládí, než všechno prolezu. Mimochodem, víte, jak se řekne metr? Meter. Takže pohoda.

A tak jsem poblíž vyšetřovací místnosti odchytila jinou sestřičku a už o něco plynuleji ji požádala, ať mi laskavě ukáže, kde ten blbej metr maj.

Na předávce žádná změna. Rozumím tak polovině projevu. U žádné z doktorek neregistruju ani náznak snahy mluvit pomalu. Natož zřetelně. Mumlají si polohlasně mezi sebou a já se cítím do slova vyřazená z kolektivu. Cvičeně se směju, když se smějí všichni a tvářím se zúčastněně, když vycítím, že se to hodí. Nemám páru, o čem se mluví. A připadám si jako úplný blbec...

Při vizitě se moje deprese prohlubuje. Děti znám, rodiče znám, diagnózy znám, léčbu umím odvodit (když už ne přečíst), a přesto se v diskusi u lůžka ztrácím. Zděšeně si uvědomuju, že bych nebyla schopná s rodiči samostatně komunikovat. Vysvětlit jim, co chystáme, co jsme zjistili, jaké to má následky, co bychom doporučili. Už si ani nepíšu poznámky, ale rovnou uvažuji o nákupu diktafonu. Zjišťuju, že místo medicínských informací se víc zajímám o komunikační dovednosti. *To byla výborná věta... to jsem přesně potřebovala vědět... jak že to bylo?... a už to zas nevím,* poletovalo mi hlavou. Mezitím mi samozřejmě zcela uniklo doporučení, na kterém se lékaři usnesli. Nevím, co mám vnímat dřív, kam se koukat, co si vrývat do paměti, na co si dát pozor. Je toho prostě moc najednou.

Po vizitě jsem se měla zastavit na personálním oddělení. Jen jsem se usadila do křesla, začala jsem vyděšeně pročítat seznam náležitostí, které je potřeba vyřídit. Horkotěžko jsem luštila názvy úřadů a pojištění, a radši jsem ze sebe dobrovolně udělala idiota a nechala si to od paní z osobního několikrát vysvětlit. Ty postranní pohledy vrhané na kolegyni a hlasitá povzdechnutí, umí si někdo představit, jak je to nesmírně degradující? Dalo by mi práci se těmihle papíry prokousat v češtině, co teprve německy do hloubky pobrat všechna úskalí Sachsen-Anhaltské byrokracie...

Naštěstí jsem zatím nemusela nic podepisovat, paní mi jen předala smlouvy, abych si je doma přečetla, a vysvětlila mi, co je ne-

zbytné provést ještě dnes. Z osobního jsem se odploužila naprosto zdrčená. Představa, že po dnešním náročném dni v práci se budu odpoledne vybavovat s německými úředníky, byla tristní.

Po návratu na oddělení jsem byla odeslána za Frau Schenk na příjem. Na lehátku znuděně polehávala šestnáctiletá odbarvená blondýna, odeslaná pro „povšechné potíže“. Víc jsem ze škrabopisu od obvodáka nepřečetla. Frau Schenk zpovídala maminku, která své brebentění směřovala střídavě na Frau Schenk a na mě, a já se nezmohla na víc než na předstíraný chápavý výraz. Bylo mi úplně jedno, co holce je. Mamince jsem tradičně nerozuměla. Když jsem minule při příjmu jednoho rodiče poprosila, ať mluví pomalu, zlehčila to Frau Schenk větou: „Nevěřte jí, mluví a rozumí skvěle...“ Čemuž se všichni (až na mě) srdečně zasmáli, a ještě přidali na tempu. Ježíšmarjá, umím dokonale jen těch pár úvodních vět, to neznamená, že rozumím! Asi se je naučím koktat, abych vzbuzovala větší respekt...

Tentokrát jsem nakonec nic neříkala, tvářila se jak rodilá Němka a čekala na svou chvilku degradace, kdy budu muset otevřít pusu. Při vyšetřování holky jsem se přeříkávala a zadržovala víc než obvykle a nakonec jsem to nevydržela a omluvila se jí, že nepocházím odtud, ale z Čech a nemluvím ještě moc dobře. „Hmm... to jsem si všimla,“ žvýkla holka pohrdavě na půl huby. Bože můj, co tu dělám?

Při návratu na oddělení mě zastavila Frau Dr. Kauf. V ruce držela papíry, které jsem vyplňovala u předchozího příjmu a ptala se mě, jestli jsem někam zapsala plán odběrů a léčby. Byla obklopená sestřičkami, které evidentně čekaly na moje přiznání, aby bylo zřejmé, na čí straně je chyba. Když jsem nejistě zavrtěla hlavou, začaly se spokojeně rozcházet a Frau Kauf se na mě přísně zadívala. Pak mi začala důrazně vysvětlovat, že je to nezbytné hned po příjmu

udělat a že u tohoto dítěte budou muset být odběry kvůli mé chybě provedeny až další den. Neměla jsem vůbec sílu jí vysvětlovat, že šlo jen o nedorozumění, a rezignovaně se omluvila.

Frau Schenk mi doted' při příjmech nebyla schopná vysvětlit, co a kam mám vlastně psát, jednou to psala do jednoho papíru, podruhé do druhého, potřetí nikam, počtvrté mi řekla, že to vůbec není třeba. Popáté, že to udělají sestřičky. Pošesté, že moje plány se liší od těch, na jaké jsou zvyklí, a že to se mnou pak probere, nebo to tam napíše sama. Vždycky si u toho pro sebe něco drmolila a mávala nad vším rukou. Jak se v tom mám pak vyznat? Nemůžu se pořád někoho na něco ptát, ale co mám jiného dělat?

Stává se taky, že v německé větě pochopím správně všechna slovíčka, ale vůbec nepochyťím její celkový význam.

„Už jste zkoušela dávat antibiotika?“ vybalila na mě při odpolední předávce Frau Kauf.

Co tím myslí, běželo mi hlavou. Jestli umím vypočítat dávky léků? Nebo vím, kam léky zapsat do dekurzu? Nebo mě zkouší z toho, kde na sesterně najdu krabičky s léky? „Nejsem si jistá, co tím myslíte, ukážete mi to, prosím?“ přerušila jsem nakonec tíživé ticho, které se někdy po dotazu směřovaném na mě v místnosti rozhostí.

Frau Kauf mě odvedla na kojenecké oddělení a vysvětlila mi, že podávání antibiotik do žíly je lékařský výkon. A že tedy musím umět vyměňovat pumpy se stříkačkami a odklikávat kapání infuzí. A že si na to musím myslet, kdyby mi to sestřičky zapomněly připomenout. Názorně mi to pak předváděla a vyžadovala moji spolupráci za drmolení zcela neznámých slovíček, která jsem odvozovala podle toho, co jsem viděla – svorka, špunt, tlačítko, cévka, uzávěr, odjistit, zaklapnout, přitáhnout, doplnit...

Ježišmarjá, z toho se zblázním. Podávání léků byla v Čechách práce sestřiček. Lékař to musí vymyslet, naplánovat a měnit dle

Já, doktorin

stavu. Není v jeho silách to ještě realizovat. To mám jako k jednotlivým dětem odbíhat od akutních příjmů nebo od porodů? Nebo organizovat, aby tam někdo z doktorů zašel místo mě? Kdo, když už teď je nás tu na to tak zoufale málo? Kam jsem se to proboha dostala?

5

Váš život v zahraničí je sledován úřady a institucemi. Je potřeba je oběhat, hrát jejich hru. Kvůli razítku jednoho potřebujete potvrzení jiného. A v mezidobí vyrazit s úsměvem do cizího prostředí nového zaměstnání. Boji zdar!

Z práce jsem v to pondělí doslova utekla. S plánkem v ruce jsem zamířila nad nemocnici, kde jsem se pokoušela najít podle adresy rodinný dům nabízející ubytování. Nejdřív jsem omylem vlezla až na zahradu nějaké cizí rodině (s papíry v náručí a mrtvolným výrazem jsem musela vypadat jak jedna ze Svědků Jehovových...), a když jsem konečně zazvonila u správných dveří, oznámila mi paní s vrtěním hlavy, že bydlení už je zabrané.

Nic jsem nedbala svého vnitřního pocitu, že zbytek dnešního dne bych měla strávit s čokoládou na pokoji, zatvrzele minula hotel a pokračovala do města. Cestou na úřady jsem se zastavila u notáře, abych si nechala i ověřit kopii občanky. V Čechách mi tuhle proceduru odmítli udělat. Prý jsou na občance zvláštní znaky a vo-

dotisky, kvůli kterým se to nesmí. Pokud hodlám pracovat v zemi Evropské unie, je to navíc zbytečné. Z německých úřadů mi ale přišlo jasné upozornění, že oni to vyžadují. A tak jsem si v Nordhausenu vyhledala notářské stanoviště. Zatukala jsem na dveře úderem sedmnácté hodiny. Přivítala mě paní se znechuceným pohledem, a když jsem jí vysvětlila, co potřebuju, odsekla něco ve smyslu, ať přijdu zítra, že dneska už mi to nikdo neudělá.

„Ó, ale na dveřích máte úřední hodiny do osmnácti, myslela jsem, že to dnes ještě stihnu...“ nedala jsem se odbýt.“

„Ne, přijďte zítra,“ rozloučila se se mnou paní nekompromisně a zabouchla mi dveře před nosem.

Další zastávkou byla návštěva Vodafonu, potřebovala jsem si zařídit německé telefonní číslo. Přemýšlela jsem, jak dlouho mi ještě bude trvat, než se odhodlám z konverzace vypustit úvodní větu o tom, že pocházím z Čech, nemluvím dobře německy, a prosím proto o pomalou komunikaci. Je to trapný. Jenže mnohem horší mi připadá začít se s Němcem bavit a pozorovat pak v jeho tváři to usilovné přemýšlení, co jste ksakru zač.

Pán ve Vodafonu jako by z oka vypadl našim suverénním profesionálům od mobilních operátorů. Asi celosvětově zaměstnávají stejné typy lidí. Ač jsou usměvaví a ochotní, člověk se nedokáže ubránit pocitu méněcennosti. Pán mi nedal prostor na mou obvyklou uvítací větu, stačila jsem jen hlesnout, že bych si chtěla pořídit novou SIM kartu a on se rozvykládal o výhodách, cenách, akcích, nabídkách a já nevím čem a vytáhl pak papír na uzavření smlouvy. Proboha proč? Chci jen SIMku, ne tarif, běželo mi zmateně hlavou. Nechci pročitat a podepisovat další smlouvu.

Od vedlejšího stolku nás pobaveně pozorovali jeho kolegové a na každou moji žádost o zrekapitulování se významně ušklíbli. Seděla jsem tam jak hromádka neštěstí. Když se zeptal na bydlení

v Německu a já hlesla hotel Katarina, připadala jsem si jako dokonalý asociál. Úplně jsem mu četla ve tváři – proboha, odkud se tady ta ztracená duše vzala a co tu vůbec pohledává?

Poslední akcí dne pro mě bylo hledání městského úřadu a zapsání se do registru obyvatel Nordhausenu. Jejich potvrzení jsem nezbytně potřebovala k procesu vyřizování aprobace. Ke své obrovské úlevě jsem u přepážky narazila na nesmírně hodnou paní. Ač bylo těsně před zavírací dobou, trpělivě se mnou vše probrala, pečlivě zapsala do počítače, vytiskla mi všechno, co jsem potřebovala, a na závěr mi dokonce obstarala i to notářské ověření občanky! Holt není Němec jako Němec...

Atmosféra na oddělení, vzájemné vztahy, ochota komunikovat, vysvětlovat a pochopit střídavě kolísá, nedosahuje ale žádných extrémů. Negativních ani pozitivních. Řekla bych zkrátka: střídavě oblačno. Jasno nehrozí. Bouřka snad taky ne...

Frau Schenk opustila bitevní pole. Je už několik let v důchodu a pracovat NEMUSÍ. V nemocnici působí normálně pouze jako lékař na služby, ale během předchozího týdne vypomáhala kvůli personální krizi na oddělení i v průběhu dne.

Do práce z dovolené nastoupila Frau Rapp. Je to starší drobná žena s přísným pohledem. Chodí v pracovní bílé sukni, nosí špičaté boty a rychle v nich cupitá. Když směřuje dotaz na mě, důsledně artikuluje a trpělivě vyčkává na moji odpověď. Často se ale zapomene a drmolí stejně jako ostatní.

Zjišťuju, že se snad začínám v cizí řeči orientovat. Daří se mi zachytit víc než jen úvod, hlavní sloveso a hrubý význam věty. Zvykám si na německou intonaci i polykání koncovek. Už mi to nezní cize, naopak se občas přistihnu, že to dělám taky. U některých vět

dokonce automaticky očekávám jejich logický průběh, čímž se můžu konečně zapojovat do debaty.

Frau Rapp je vedoucím lékařem na oddělení větších dětí. Moc se se mnou nemazlí. Předpokládá, že nejúčinnější metodou zapracování je samostatný přímý kontakt s realitou. Po vizitě mi tedy oznámila, že dole v ambulantní vyšetřovně čeká nějaká maminka s batoletem, které má oteklé oko. Už byly na očním, lékař jim předepsal mastičku a maminka se nyní sama dostavila ještě sem, nejspíše pro radu dalšího odborníka. Mám to tam jít vyřídit. Buď pacienta poslat domů, nebo přijmout. Když si nebudu vědět rady, mám si zavolat...

Chvilku jsem na Frau Rapp jen tak koukala v očekávání, že mě laškovně plácne do ramene, že to samozřejmě nemyslela vážně a jde se mnou, ale ona se usadila za stůl a pustila se do vyřizování papírů. Neubránila jsem se hlasitému polknutí, sebrala jsem fonendoskop a namířila si to k vyšetřovně. Cestou jsem v hlavě zápasila s výrazy jako výtok, slzy, víčko, otok, zánět a ke svému zděšení jsem je byla schopná horkotěžko sesmolit maximálně latinsky. Německá slovíčka se mi nešťastně motala dohromady. Co teprve ale mamince německy vysvětlit možné příčiny, další průběh, nabídnout léčbu a zhodnotit prognózu. Netuším, jak se vyplňují papíry ambulantů, jejich růžové recepty, papíry pro pojišťovnu, vždyť nemám ještě ani svoje vlastní razítko! Té mamince budu úplně prd platná. No ale co bych za takovou hodinu konverzace zaplatila v Čechách – když už nic, tak si aspoň cvičně pokecám...

Dítě vesele pobíhalo po chodbě, místo pravého oka červenou bouli. Maminku jsem uvedla do místnosti, odhodlaně jsem se jí představila a zrekapitulovala, co jsem se dozvěděla od Frau Rapp. Maminka mi to odkývala a doplnila, že oční lékař dítě viděl už dvakrát v uplynulých dvou dnech, zhodnotil to jako zánět horního

víčka a dal dítěti jednu mastičku, která ale vůbec nezabrala. Teď předepsal druhou mastičku (kterou si maminka v lékárně ale ještě nevyzvedla), a protože oční lékař váhal nad správným dávkováním pro děti a nebyl si úplně jistý lékařským nálezem, řekl mamince, že se má ještě případně zeptat u odborného dětského lékaře. Obvoďačka ale v ambulanci dnes není, proto přišli na pohotovost k nám... A na závěr mi maminka podala recept na mastičku, ze kterého jsem nevyluštila ani počáteční písmeno. Nehledě na to, že v některých očních mastičkách bych se nevyznala ani v Čechách.

Tak to je dobré, říkala jsem si v duchu, zatímco jsem sledovala, jak maminka dítě svléká. Já nejsem ani očař, ani odborný dětský lékař, a vlastně ani Němec – a přesto jí mám pomoci. A ta dobrá duše to vůbec netuší...

Vyšetřením jsem až na to zanícené oteklé víčko neshledala žádnou záadu. Oči se hýbaly zcela volně, zorničky reagovaly taky správně, spojivky byly lehce překrvené, mimika ve tváři netrpěla, z nosu jí neteklo, uši měla čisté, u ORL lékaře už navíc taky byly. Zbytek těla byl v naprostém pořádku. Vyptala jsem se na horečku, špatnou náladu, infekci v okolí, hnisavou rýmu, úraz oka, ale maminka všechno popřela. Když už jsem vyčerpala veškeré otázky, které mě napadaly (a hlavně, které jsem dokázala ze své německé slovní zásoby poskládat), objevila se ve dveřích Frau Rapp. S úlevou jsem jí předala veškeré informace a nakonec i vysvělené dítě. Frau Rapp neskrývala nesouhlas nad postupem očního kolegy a ulevila si jeho směrem, že je to jeho práce a ona (stejně jako já) v oku dítěte nic nového neuvidí. Že jde o obyčejný zánět kůže nad víčkem, anamnéza netrvá ještě ani tři dny, takže zázraky nelze očekávat. Vyprovodila pak maminku s receptem na antibiotika a doporučila návrat k hospitalizaci, kdyby se dítěti přitížilo.

Na oddělení bylo potřeba doplnit výsledky odběrů krve. Frau Rapp mi do jedné ruky vtiskla papír se seznamem a do druhé telefonní sluchátko. Měla jsem za úkol zavolat do laboratoří v Jenně a zjistit, zda už je hotová sérologie u dvou našich pacientek. Naštěstí mě pak v místnosti nechala o samotě, možná vycítila, že nepotřebuju, aby moje blekotání poslouchal ještě někdo další. Telefon vyzváněl a já zoufale doufala, že ho nikdo nezvedne. „Ježíšmarjá, nedělej z toho tragédii,“ nadávala jsem si polohlasně, „prostě se představíš, řekneš, že tě zajímají výsledky (ovšem, jak se vlastně řekne výsledek, *Erlaubnis* nebo *Ergebnis*... no nic, použiješ větu: chci zjistit INFORMACE), a pak je prostě zapíšeš na papír. Jako u nás v Čechách...“

Hovor vzápětí někdo na druhém konci přijal a víceméně i proběhl podle mých představ. Jen závěr mi přišel trochu stresující, to když se paní na můj vkus až moc rozpovídala (Do kdy chcete výsledky vědět? Kdy byly odebírané? Kolik jich ještě chybí?) a nakonec oddrmolila něco ve smyslu, že mi zbytek sérologie ODFAXUJE.

„Hmm...“ odmlčela jsem se zaraženě. Zeptat se na faxové číslo naší nemocnice mě teda ještě nenapadlo. Naštěstí se právě vracela Frau Rapp a číslo mi pod nos operativně přistrčila. Mise splněna!

Den za dnem je to o ždíbínek lepší. Každou chvíli se naučím nové slovíčko. Zajíždím si rutinu a zvyklosti. Poznávám nové kolegy z jiných oddělení. Učím se vyplňovat lejstra. Srovnávám lékařské postupy s těmi našimi. Mina už se cítí zdravá a snaží se se mnou konverzovat. Děti mě znají. Rodičům nevadím. Sestřičky mě akceptují. Vypadá to, že by nemuselo pršet...